

BügelHajema

Plek voor ideeën

Onderzoeksrapport

Opdrachtgever: Gemeente Boarnsterhim

projectnummer: 025.00.08.10.00.07

Aan: Gemeente Boarnsterhim

Van: Durk J. Venema

Onderwerp: Aanvullend onderzoek vissen Jirnsom, Sylsbrêge en nieuwe randweg

Datum: 14-10-2013

Aanleiding

In 2013 heeft BügelHajema Adviseurs ten behoeve van de bestemmingsplanprocedure (bestemmingsplan Jirnsom Sylsbrêge) voor de realisatie van een nieuwe brug te Jirnsom een natuurwaardenonderzoek uitgevoerd. In het kader van natuurwaardenonderzoek is tevens de realisatie van een nieuwe noordelijke randweg onderzocht. Het onderzoek is gerapporteerd in 'Advies Natuurwaarden Sylsbrêge en noordelijke randweg Jirnsom' (BügelHajema Adviseurs, 19 juni 2013).

Uit het advies komt naar voren dat de aanwezigheid van de op basis van de Flora- en faunawet beschermde vissoorten binnen of direct rond het plangebied kunnen worden verwacht. Bij de realisatie van de plannen kunnen, indien beschermde vissoorten aanwezig zijn, ontheffingsplichtige activiteiten in het kader van de Flora- en faunawet plaatsvinden. In dit kader is in 2013 door BügelHajema Adviseurs aanvullend onderzoek uitgevoerd om de aanwezigheid van beschermde vissoorten aan te tonen dan wel uit te sluiten. Voorliggende notitie betreft de rapportage van dit aanvullend onderzoek.

Het aanvullend onderzoek bestaat uit het raadplegen van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en een eenmalige bemonstering met behulp van een groot schepnet.

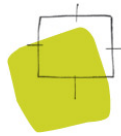
Nationale Databank Flora en Fauna

De NDFF is de meeste complete natuurdatabank van Nederland. De NDFF geeft op basis van waarnemingen informatie over de verspreiding van planten- en diersoorten.

In een groot gebied rond het plangebied zijn uit de NDFF drie op basis van de Flora- en faunawet beschermde vissoorten bekend:

- de middelzwaar beschermde kleine modderkruiper;
- de middelzwaar beschermde rivierdonderpad;
- de streng beschermde bittervoorn.

Op basis van de NDFF blijkt dat in de directe omgeving van het plangebied waarnemingen van kleine modderkruiper en rivierdonderpad zijn geregistreerd. Beide soorten zijn op een afstand van ongeveer 95 m ten noorden van de Sylsbrêge nabij het aldaar gelegen gemaal op 12 september

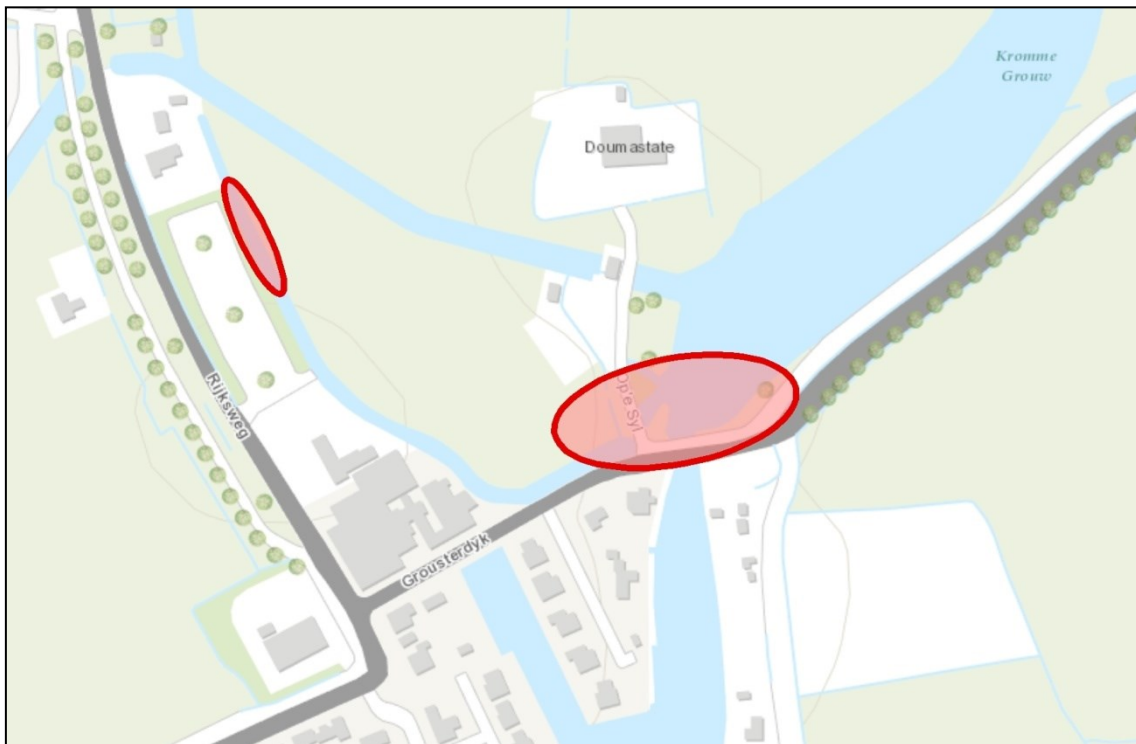

2010 gevangen. Andere waarnemingen van deze soorten zijn gelegen op een veel grotere afstand (meer dan 2 km) van het plangebied.

Op ongeveer 3 km afstand van het plangebied zijn ook waarnemingen van bittervoorn bekend (omgeving Raerd). In de bijlagen (bijlagen 1 tot en met 3) zijn verspreidingskaartjes van bittervoorn, kleine modderkruiper en rivierdonderpad opgenomen.

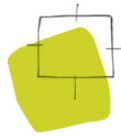
Veldonderzoek

Conform de Soortenstandaard Bittervoorn en Kleine modderkruiper van de Dienst Regelingen van het huidige ministerie van Economische Zaken is één bemonstering met een groot schepnet (standaardmodel RAVON) in de optimale periode (april tot en met oktober) uitgevoerd. De bemonstering heeft op 20 september 2013 plaatsgevonden.

Topografische kaart met ligging van de bemonsterde wateren (rode ovalen)

Bij de bemonstering zijn tien soorten vis aangetroffen: bittervoorn, blankvoorn, driedoornige stekelbaars, kleine modderkruiper, kolblei, rivierdonderpad, riviergrondel, snoek, tiendoornige stekelbaars en zeelt. Hieronder zijn drie op basis van de Flora- en faunawet beschermde vissoorten aanwezig: de kleine modderkruiper en rivierdonderpad en de bittervoorn.

Bittervoorn en kleine modderkruiper werden ter plaatse van de beoogde ontwikkelingen aangetroffen. Voor zijn voortplanting gaat de bittervoorn een symbiose aan met grote zwanen- of schildersmossels. Bij de bemonstering zijn ook enkele grote zwanenmossels aangetroffen.

Rivierdonderpad werd in de directe nabijheid van de Sylsbrêge aangetroffen (boothelling ten noorden van Sylsbrêge). Rivierdonderpad is niet nabij de locatie van de in de eventuele randweg te realiseren duiker in De Mûzel voor de nieuwe randweg aangetroffen. Gezien de omstandigheden ter plaatse wordt rivierdonderpad ook niet op deze laatste locatie verwacht.

Verbodsbepalingen

In het kader van dit onderzoek zijn de volgende artikelen uit de Ffw van belang:

- Artikel 9, waarin het is verboden om betreffende vissoorten te doden of te verwonden;
- Artikel 11, waarin het verstoren en vernielen van voortplantings-, vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verboden;
- Artikel 12, waarin het rapen, beschadigen en/of vernielen van eieren van betreffende vissoorten is verboden.

Toetsing aan het beoordelingskader

Bij het onzorgvuldig uitvoeren van de werkzaamheden kunnen tevens exemplaren worden verwond en/of gedood. Dit is in strijd met artikel 9. De kans is groot dat door met name hei- en graafwerkzaamheden in het oppervlaktewater worden voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen verstoord en vernield. Dit is in strijd met artikel 11. Indien de werkzaamheden tijdens de voortplantingsperiode worden uitgevoerd, kunnen eieren van deze vissoorten bij de werkzaamheden worden beschadigd en/of vernield (artikel 12).

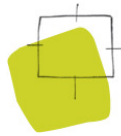
Oplossingen

Mogelijk kunnen verbodsovertredingen ten aanzien van bittervoorn en kleine modderkruiper bij het aanleggen van de dam/duiker in De Mûzel voor de nieuwe randweg worden voorkomen door het nemen van specifieke maatregelen en het uitvoeren van de werkzaamheden buiten de kwetsbare periode (rivierdonderpad komt hier niet voor). De specifieke maatregelen zijn beschreven in de Soortenstandaard Bittervoorn en Soortenstandaard Kleine modderkruiper van het de Dienst Regelingen van het huidige ministerie van Economische Zaken.

Deze oplossing is voor het realiseren van de brug niet mogelijk. In dat geval zal een ontheffing van de Ffw moeten worden aangevraagd. Deze wordt verleenbaar geacht, wanneer aan de voorwaarden die in de ontheffing zullen worden opgenomen, kan worden voldaan.

Conclusie en advies

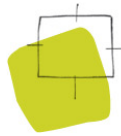
Op basis van het uitgevoerde aanvullend onderzoek komt naar voren dat er zonder nadere maatregelen verbodsovertredingen in het kader van de Flora- en faunawet ten aanzien van bittervoorn, kleine modderkruiper en rivierdonderpad aannemelijk zijn. Voor de streng beschermde bittervoorn dient hierdoor een ontheffing van de Flora- en faunawet verkregen te worden. Voor de middel-

zwaar beschermde kleine modderkruiper en rivierdonderpad geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen als de activiteit wordt uitgevoerd op basis van een goedgekeurde gedragscode, zoals bijvoorbeeld de gedragscode van de Unie voor Waterschappen.

Aangezien voor bittervoorn een ontheffing dient te worden aangevraagd, kan het ten aanzien van de uitvoering handig zijn om gelijktijdig voor alle drie soorten een ontheffing aan te vragen. Er hoeft dan niet gewerkt te worden met verschillende documenten. De genoemde voorzorgsmaatregelen zullen dan deel uitmaken van de ontheffing en kunnen bij de aanvraag worden genoemd.

Zoals onder het kopje 'Oplossingen' is beschreven, kan de noodzaak voor het realiseren van de dam/duiker in De Mûzel voor de nieuwe randweg conform een ontheffing of gedragscode mogelijk worden voorkomen door het nemen van gerichte maatregelen.

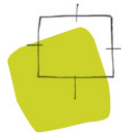
Ideeën voor een plek

Bronnen

1. BügelHajema Adviseurs, Advies Natuurwaarden Sylsbrêge en noordelijke randweg Jirsum, projectnummer 025.00.08.10.00.00, Assen 19 juni 2013.
 2. Dienst Regelingen, Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en innovatie, Soortenstandaard, Bittervoorn (*Rhodeus amarus*), december 2011.
 3. Dienst Regelingen, Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en innovatie, Soortenstandaard, Kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*), december 2011.
 4. Gegevensautoriteit Natuur, Nationale Databank Flora en Fauna Uitvoerportaal, (voor het laatst) geraadpleegd op 3 oktober 2013, website www.gegevensautoriteitnatuur.nl.
-

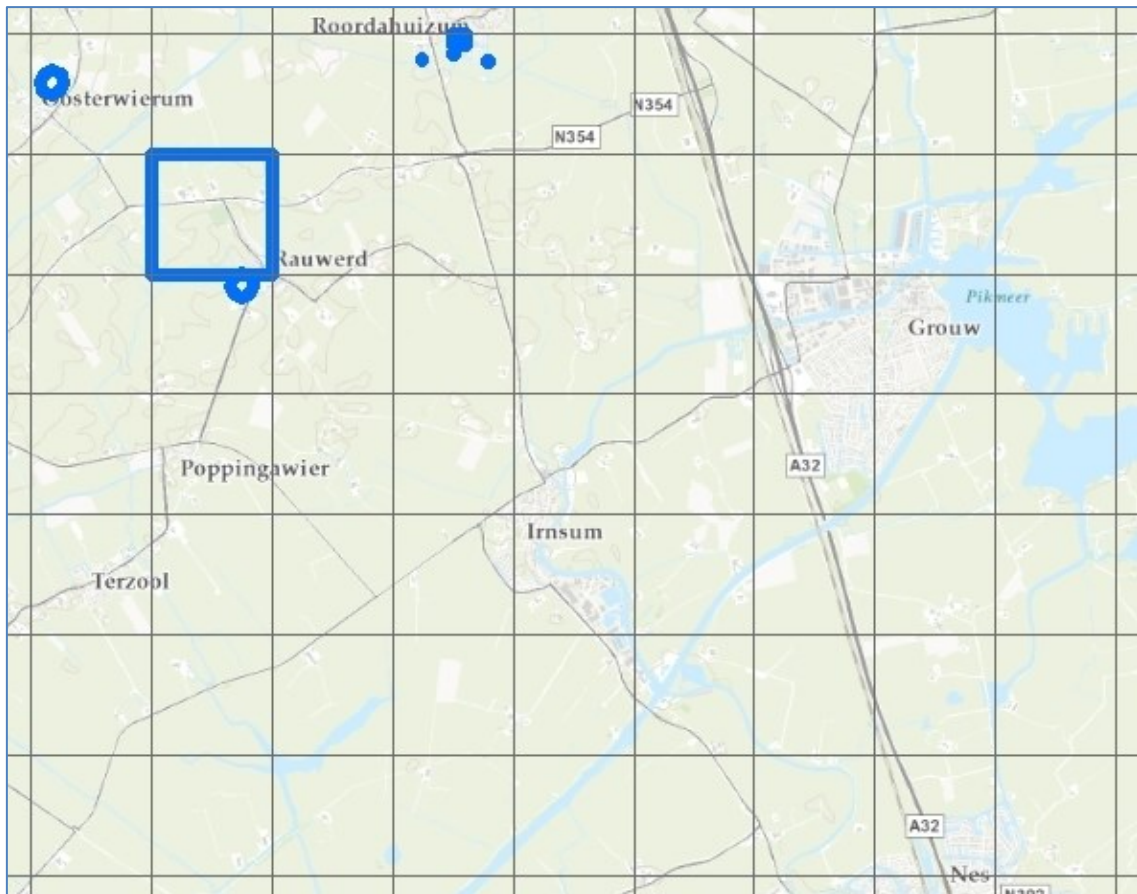
Assen, 14 oktober 2013

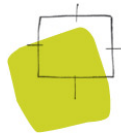
Durk J. Venema

Bijlage 1.

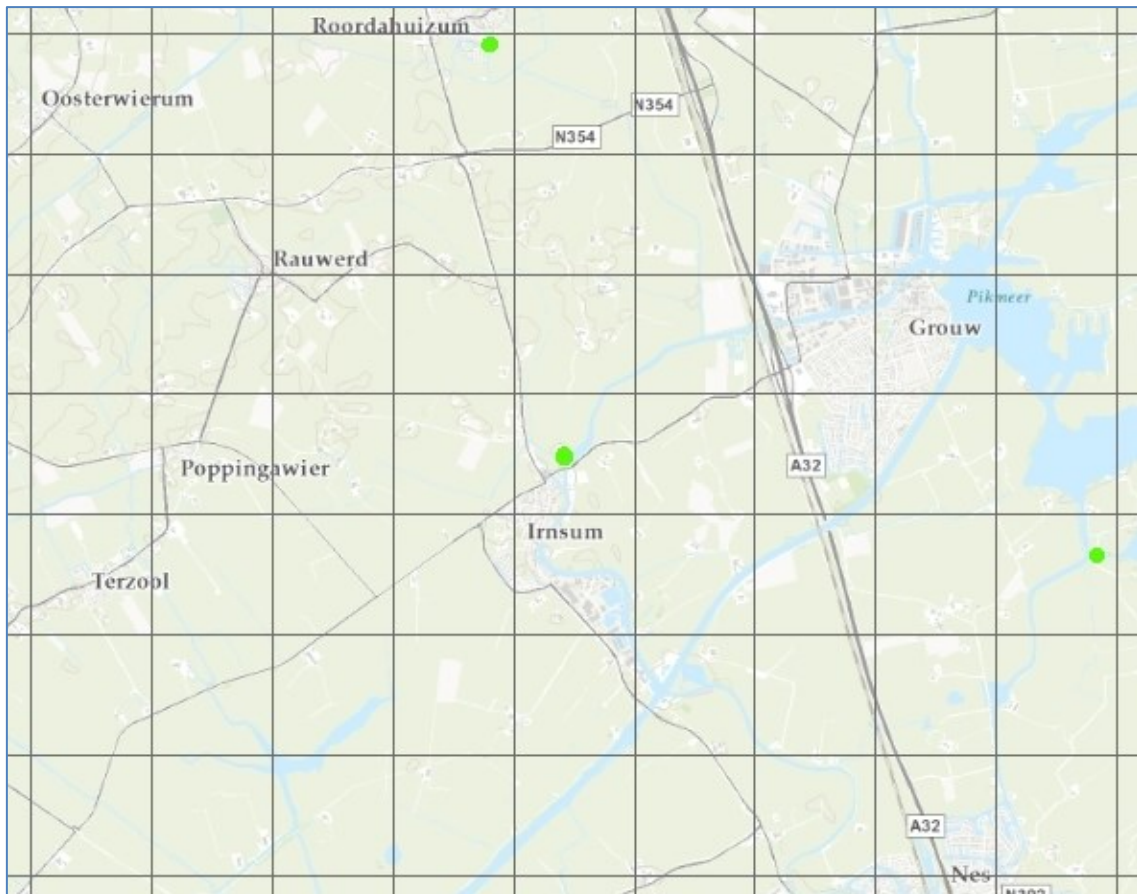
Verspreiding bittervoorn (bron NDFF, waarnemingen tot en met september 2013)

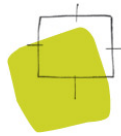

Bijlage 2.

Verspreiding kleine modderkruiper (bron NDFP, waarnemingen tot en met september 2013)

Bijlage 3.

Verspreiding rivierdonderpad (bron NDFF, waarnemingen tot en met september 2013)

